הלכה · משנה תורה · מפרשים · שער המלך · ספר אהבה

שער המלך על משנה תורה, הלכות ציצית

רבי יצחק נוניס בילמונטי

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

שער המלך על משנה תורה, הלכות ציצית

רבי יצחק נוניס בילמונטי

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/שער-המלך-על-משנה-תורה-הלכות-ציצית/
הקובץ נוצר ב־20 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק ג 4
הלכה ז 4

פרק ג

הלכה ז

כסות של פשתן אין מטילין בו תכלת כו' שמא יתכסה בו בלילה כו'. כתוב בהגהות מיימוניות וז"ל וכשיטה זו פר"י ודלא כרש"י שפירש כסות לילה שמיוחד ללילה שהוא פטור אף ביום אבל כסות יום חייב בלילה וכ"כ הרא"ם יע"ש. ונראה שכתב כן ממ"ש רש"י ז"ל פ' במה מדליקין דכ"ז ע"ב ד"ה לכסות וז"ל כסות המיוחד בלילות דלא נחייב וכ"כ ג"כ בזבחים די"ח ע"ב וז"ל לכסות טלית המיוחד לכסות לילה פטורה מן הציצית יע"ש ויש לי מן התימה על מרן הב"י ז"ל שכתב באו"ח סי' ח"י וז"ל כתוב בהגהת מיי' שרש"י פי' כדברי הרמב"ם ז"ל ורבינו שמשון כר"ת ולענין הלכה נקטינן כהרמב"ם דרב מובהק הוא וכ"ש דרש"י ז"ל ס"ל כותיה ע"כ. וזה תימה שהרי מדברי ההגהות מבואר שדעתו של רש"י שלא כדעת רבינו והוא מוכרח ממ"ש בזבחים ופ' ב"מ כמ"ש הן אמת שרש"י ז"ל במנחות ד"מ ע"ב ד"ה ה"ג כתב וז"ל גזירה משום כסות לילה שמא יתכסה בו בלילה דפטור מציצית כו' ונמצא נהנה מכלאים שלא במקום מצוה א"ד יע"ש. הנה מבואר דס"ל כדעת רבינו דכסות יום בלילה פטור מן הציצית ונמצאו דבריו ז"ל סותרים מ"מ אין בידנו להכריח שדעתו ז"ל כדעת רבינו דסמי חדא מקמי תרתי ועוד נ"ל ליישב דברי רש"י דלא סתרי אהדדי שדעתו ז"ל כדעת הר"ן שכתב בפ"ק דקידושין דאע"ג דכסות לילה ביום נמי פטור אפ"ה כסות יום בלילה פטור דלעולם לא מחייב עד דאיכא תרתי כסות המיוחד לראיה ובזמן ראיה כו' יע"ש ומש"ה בזבחים ובפ' ב"מ פי' דכסות המיוחד ללילה פטור לעולם מציצית ובמנחות פירש דכסות יום בלילה נמי פטור ולא פליגי. האמנם לדברי ההגהות מיימוניות שכתב כדעת רש"י דכסות המיוחד ללילה פטור אף ביום וכסות יום חייב בלילה נמצאו דברי רש"י ז"ל סותרין וצ"ע. ומ"ש רבינו וסומא חייב בציצית כו' זה מבואר בפ' התכלת דר"ש דס"ל דכסות לילה פטור מן הציצית איצטרך אשר תכסה בה לרבות את הסומא ופרכינן התם ורבנן האי אשר תכסה בה מאי עבדי ליה מבעי להו לכדתניא על ד' ולא ג' כו' ופרש"י וז"ל לרבות כסות סומא לא איצטרך דהשתא ומה כסות לילה מחייבו כ"ש כסות סומא ותו פרכינן התם ורבנן האי וראיתם אותו מאי עבדי ליה מבעי להו לכדתניא ראה מצוה זו וזכור מצוה אחרת התלויה בו זו ק"ש כו' ע"ש אשר מבואר מסוגיא זו דלכ"ע כסות סומא חייב האמנם ראיתי לרש"י ז"ל פ"ק דסוכה די"א ע"א ד"ה לפרזומא שכתב וז"ל דקסבר לילה זמן ציצית הוא וראיתם אותו פרט לכסות סומא אבל כסות לילה חייב כו' יע"ש והדבר תמוה שמלבד שדבריו סתרי אמ"ש במנחות לא ידעתי מה יענה להא דפרכינן פ' התכלת ורבנן האי וראיתם

אותו מאי עבדי ליה ולא משני דלרבנן איצטרך למעוטי כסות סומא ולפי חומר הנושא נראה דס"ל לרש"י ז"ל דמש"ה לא משני הכי משום דאם איתא דלרבנן דר"ש סומא פטור ולר"ש חייב א"כ אדמפלגי רבנן ור"ש בנשים אמאי לא אפליגו ג"כ בסומא ולימרו הכל חייבים בציצית אנשים ונשים כו' אבל לא סומא ור"ש פוטר בנשים ומחייב בסומא אלא מוכרח דהני רבנן דר"ש ס"ל כר"י דס"ל דסומא פטור מכל המצות מש"ה לא הוצרכו לאשמועינן דפטור מציצית דבכל התורה נמי דינא הכי ומש"ה פרכינן התם שפיר דרבנן האי וראיתם מאי דרשי ביה דלמעוטי סומא לא איצטרך דבכל המצות נמי פטירי מיהו אנן בדידן לפום מאי דקי"ל דסומא חייב בכל המצות מצינן למימר שפיר דאיצטרך למעוטי סומא ואע"ג דלילה זמן ציצית סומא גרוע טפי דלא אתי לכלל ראיה כלל כנ"ל ליישב בדוחק:

ועוד יש ליישב דבריו דס"ל לרש"י דסוגיא דפ' המפלת דמשני דרבנן דרשי וראיתם אותו ראה מצוה זו וזכר מצוה אחרת ע"כ דס"ל לרבנן דק"ש דאורייתא ומיהו רב עמרם חסידא דרמי תכלת לאינשי ס"ל כותיה וכן רב יאודה דרמא תכלתא כדאיתא בפ' התכלת דס"ל כרבנן דלילה זמן ציצית ואנן קי"ל בעלמא דק"ש דרבנן ור"י גופיה הכי ס"ל בפרק מי שמתו ע"כ דס"ל דוראיתם אותו איצטרך למעוטא סומא ופליגי אסוגיא דהתכלת ועי' בתוס' שם בד"ה דרב עמרם כו' ולומר דרב עמרם ורב יאודה דרשי וראיתם אותו כאינך תנאי דהתם דדרשי ראה מצוה זו וזכר מצוה אחרת ואיזה כלאים כו' ס"ל לרש"י דכולהו הני אסמכתא נינהו ודרך דרש דמאי נ"מ אמנם דרשא דראה מצוה זו וזכר מצוה אחרת זו ק"ש דרשא גמרא היא לאשמועינן דק"ש דאורייתא והכי מוכח בהתכלת דקאמר דרבנן דרשי וראיתם לכדתניא כו' וקאמר עוד ותנא אידך כו' ולא קאמר א"נ לכדתני כו' משמע דכולהו הני אסמכתא בעלמא נינהו עכ"ל ודוק:

מעשה חושב (**לו**) דהני רבנן דר"ש ס"ל כר"י דס"ל דסומא פטור מכל המצות: אכתי קצת קשה דהו"ל לומר דצריך וראיתם למעוטי בבית אפל דפטור. וכעין זה הוא בירושלמי מגלה לענין פריסת שמע ע"ש. ואף שהר"ן בפ"ק דקדושין כתב דלש"ס דילן הא ליתא. מ"מ היינו דוקא התם דרק בסברא תליא מלתא דמפני שאינו נהנה מן האור. י"ל דאינו בפריסת שמע. אבל הכא דמקרא מלא דיבר הכתוב וראיתם. איכא למימר שפיר דאתי למעוטי בית אפל וכנ"ל. (ובפרט דפריסת שמע אינו אלא מדרבנן). וביותר קשיא לי דאי סומא פטור מציצית. הרי בפשיטות דכסות המיוחד לסומא נמי פטור אפילו כשילבשנו מי שאינו סומא. כמו דס"ל לרש"י ז"ל (לפ"ד הגהת מיימוני) דכסות המיוחד ללילה פטור מציצית אפילו ביום. וא"כ הרי אצטריך וראיתם למעוטי כסות סומא אפילו בשילבשנו

אחר:

אמנם הא ליתא משום דממנ"פ. אי שאיל הכסות מהסומא. א"כ מיעוטא למה לי' תיפוק לי' דבל"ז נמי פטור. מטעם דהו"ל טלית שאולה דפטור מדאורייתא אפילו כששאלו ממי שאינו סומא. ואי לקח הטלית מהסומא. אם כן שוב הרי היא מיוחדת להקונה דחייב בציצית. ואזדא לי' להקונה היחוד של הסומא המוכר. וא"כ הרי א"א לומר דוראיתם אתי למעוטי זה כיון דעכשיו היא מיוחדת לבר חיובא. אבל לא ידעתי אמאי ניחא לי' להגאון המחבר ז"ל ביישובו בזה. הא דברי רש"י סוכה שהביא הרי הם תמוהים בל"ז. דאיך אפשר לומר כן דכסות לילה אעפ"י שאינו בראי' אצל אחרים חייב בציצית וכסות סומא שישנו בראי' אצל אחרים יהי' פטור. כלפי לייא. יציבא בארעא וגיורא בשמי שמיא. ואי נימא דלרבנן דר"ש יש איזה סברא לומר דכסות סומא יותר פטור מציצית מכסות לילה אם כן קשה מאי פריך הש"ס במנחות שם. ורבנן האי אשר תכסה בה מאי עבדי ליה. הא הו"ל לשנויי דאצטריך לחייב כסות סומא. משום דסד"א למפטרי' מטעם הסברא ההיא. (דהרי משום הכי פירש"י שם דלרבנן ליכא לרבויי דר"ש. כיון דס"ל דכסות לילה חייב כ"ש כסות סומא דחייב). אע"כ דאין סברא לומר דכסות סומא יפטור יותר מכסות לילה. וא"כ הרי א"א לומר דלמעוטי כסות סומא אתא האי דוראיתם: